

سبک‌های فرزند پروری والدین و دلزدگی زناشویی

سمیه پورواحدی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سبک‌های فرزند پروری والدین و دلزدگی زناشویی

تالیف:

سمیه پورواحدی

کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی

انتشارات موجک

سرشناسه: پورواحدی، سمیه، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدیدآور: سبک‌های فرزندپروری والدین و دلزدگی زناشویی / تالیف سمیه پورواحدی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۵۷ص: مصور، جدول، نمودار.

شابک: ۲-۳۲۷-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۶۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه ص: [۱۴۵] - ۱۵۷.

موضوع: کودکان -- ایران -- سرپرستی -- نمونه پژوهی

موضوع: Child rearing -- Iran -- Case studies

موضوع: زناشویی -- ایران -- جنبه‌های روانشناسی -- نمونه پژوهی

موضوع: Marriage -- Psychological aspects -- Iran -- Case studies

موضوع: دلزدگی -- ایران -- نمونه پژوهی

موضوع: Burn out (Psychology) -- Iran -- Case studies

رده بندی کنگره: HQ۷۶۹

رده بندی دیویی: ۶۴۹/۱۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۷۶۳۹۱۸۷

انتشارات موجک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: سبک‌های فرزند پروری والدین و دلزدگی زناشویی

تالیف: سمیه پورواحدی

مشخصات ظاهری: ۱۵۷ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۶۰۰۰۰۰ ریال، شابک: ۲-۳۲۷-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق

چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب

بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش گفتار..... ۱

فصل اول: کلیات ۵

۱-۱ تشریح موضوع کتاب ۵

۲-۱ اهمیت موضوع ۹

۳-۱ اهداف ۱۲

۴-۱ تحلیل رفتار متقابل ۱۲

۵-۱ دلزدگی زناشویی ۱۲

۶-۱ فرزندپروری ۱۳

فصل دوم: شخصیت..... ۱۵

۱-۲ تعریف شخصیت ۱۵

۲-۲ مدل‌های سنجش ویژگی‌های شخصیتی ۱۷

۱-۲-۲ پنج بعد اصلی شخصیت نئو ۱۷

۲-۲-۲ نظریه گوردون آلپورت ۱۹

۳-۲-۲ سه بعد شخصیت آیزنک ۲۰

۴-۲-۲ نظریه سرشت - منش کلونینجر ۲۱

۳-۲ ارزیابی نظریه ویژگی‌های شخصیت ۲۵

- ۲۵..... نظریه اریک برن ۱-۳-۲
- ۲۷..... نظریه تحلیل رفتار متقابل اریک برن ۲-۳-۲
- ۲۹..... هدف کلی تحلیل رفتار متقابل (TA) ۴-۲

فصل سوم: خودشناسی ۳۱

- ۳۱..... تعاریف خودشناسی ۱-۳
- ۳۲..... نظریات خودشناسی ۲-۳
- ۳۲..... کیلستروم و کلاین ۱-۲-۳
- ۳۲..... هاینتس کوهوت ۲-۲-۳
- ۳۳..... خودشناسی به شیوه تحلیل رفتار متقابل ۳-۳
- ۳۴..... ابعاد خودشناسی به شیوه تحلیل رفتار متقابل ۴-۳
- ۳۴..... کودک طبیعی ۱-۴-۳
- ۳۴..... حالت خود والد ۲-۴-۳
- ۳۵..... حالت من بالغ ۳-۴-۳
- ۳۵..... تحلیل کنشی حالات نفسانی ۴-۴-۳
- ۳۹..... آسیب‌شناسی روان ۵-۳
- ۳۹..... آسیب‌شناسی ساختاری ۱-۵-۳
- ۴۰..... آسیب‌شناسی کارکردی ۲-۵-۳
- ۴۱..... ۶-۳ انواع تبادل ۶-۳

فصل چهارم: تحلیل رفتار متقابل ۴۷

- ۴۷..... تشخیص حالات نفسانی ۱-۴
- ۴۸..... نمودار حالات نفسانی ۲-۴
- ۵۱..... تئوری تماس اجتماعی ۳-۴
- ۵۲..... نوازش‌های مثبت و منفی ۴-۴

- ۵-۴ نمودار نوازش ۵۳
- ۶-۴ نوازش‌های شرطی ۵۴
- ۷-۴ درمان‌های مبتنی بر تحلیل رفتار متقابل ۵۴
- ۸-۴ دامنه کاربرد تحلیل تبادلی ۵۸

فصل پنجم: خانواده ۶۱

- ۱-۵ تعریف خانواده ۶۱
- ۲-۵ خاستگاه خانواده ۶۱
- ۱-۲-۵ نظریه هگل ۶۱
- ۲-۲-۵ نظریه ژان کازنو ۶۲
- ۳-۲-۵ نظریه دورکیم ۶۲
- ۳-۵ سابقه تاریخی خانواده ۶۳
- ۴-۵ جایگاه خانواده ۶۳
- ۵-۵ کارکرد خانواده ۶۴
- ۱-۵-۵ کارکردهای مثبت ۶۴
- ۲-۵-۵ کارکردهای منفی ۶۶
- ۶-۵ انواع خانواده از نظر روابط ۶۹
- ۱-۶-۵ خانواده هسته‌ای ۶۹
- ۲-۶-۵ خانواده گسترده ۶۹
- ۳-۶-۵ خانواده با محلات ۶۹
- ۴-۶-۵ خانواده ناقص ۷۰

فصل ششم: سبک‌های فرزند پروری ۷۳

- ۱-۶ تعاریف سبک فرزندپروری ۷۳
- ۲-۶ اهمیت سبک فرزندپروری ۷۴

- ۳-۶ ابعاد شیوه‌های فرزند‌پروری ۷۵
- ۱-۳-۶ بعد پذیرندگی - پاسخ دهنده‌گی ۷۵
- ۲-۳-۶ بعد توقع داشتن - کنترل ۷۶
- ۴-۶ مدل‌های بررسی شیوه فرزند‌پروری ۷۶
- ۱-۴-۶ مدل تحلیل روانی ۷۶
- ۲-۴-۶ مدل یادگیری ۷۶
- ۳-۴-۶ مدل با مریند ۷۷
- ۴-۴-۶ سبک مستبدانه ۷۷
- ۵-۴-۶ سبک سهل‌گیرانه ۷۹

فصل هفتم: دزدگی زناشویی ۸۱

- ۱-۷ ازدواج ۸۱
- ۲-۷ اهمیت بررسی دزدگی زناشویی ۸۱
- ۳-۷ تعاریف و مفاهیم دزدگی زناشویی ۸۲
- ۴-۷ تاریخچه مفهوم دزدگی ۸۴
- ۵-۷ مراحل ایجاد دزدگی زناشویی ۸۵
- ۶-۷ اثرات دزدگی زناشویی ۸۶
- ۷-۷ رابطه دزدگی زناشویی با ابعاد سلامت ۸۸
- ۱-۷-۷ رابطه دزدگی زناشویی با سلامت جسمانی ۸۸
- ۲-۷-۷ رابطه دزدگی زناشویی با سلامت روانی - اجتماعی ۸۸
- ۳-۷-۷ رابطه دزدگی زناشویی با سلامت شغلی ۸۹
- ۸-۷ نظریات دزدگی زناشویی ۸۹
- ۱-۸-۷ دیدگاه کارکردگرایانه ۹۰
- ۲-۸-۷ دیدگاه کنش متقابل ۹۰
- ۳-۸-۷ تئوری مبادله ۹۱

۷-۴ دیدگاه جامعه شناختی ۹۱

فصل هشتم: عوامل اثرگذار دزدگی زناشویی ۹۵

۸-۱ روابط دوتایی زن و شوهر ۹۵

۸-۲ نزدیکی و فاصله در تداوم زندگی ۹۶

۸-۳ نقش فشارهای فرهنگی ۹۷

۸-۴ پیشرفت فردی در زوجین ۹۸

۸-۵ روابط جنسی ۱۰۰

۸-۶ اختلافات مالی ۱۰۰

۸-۷ عوامل شخصی ۱۰۱

۸-۸ حسادت ۱۰۲

۸-۹ خشونت زناشویی ۱۰۳

۸-۱۰ عقاید مذهبی ۱۰۴

۸-۱۱ هفت اصل زندگی زناشویی کارآمد ۱۰۵

فصل نهم: مروری بر تحقیقات انجام شده ۱۰۹

۹-۱ پیشینه داخلی ۱۰۹

۹-۲ پیشینه خارجی ۱۱۳

۹-۳ چارچوب نظری ۱۱۷

فصل دهم: مطالعه موردی ۱۱۹

۱۰-۱ جامعه آماری و روش نمونه گیری ۱۱۹

۱۰-۲ نحوه گردآوری داده‌ها ۱۱۹

۱۰-۳ مدل پژوهش ۱۲۰

۱۰-۴ ابزار گردآوری داده‌ها ۱۲۱

۱۰-۵ شرح جلسات آموزشی ۱۲۴

فصل یازدهم: یافته‌ها ۱۲۵

۱-۱۱ یافته‌های توصیفی ۱۲۵

۲-۱۱ یافته‌های استنباطی ۱۲۶

فصل دوازدهم: جمع‌بندی ۱۳۷

۱-۱۲ نتیجه‌گیری ۱۳۷

۲-۱۲ پیشنهادها ۱۴۲

منابع ۱۴۵

منابع فارسی ۱۴۵

منابع انگلیسی ۱۵۲

پیش‌گفتار

تحلیل رفتار متقابل نظریه‌ای است مربوط به شخصیت و اقدام اجتماعی، و روشی بالینی در زمینه روان‌درمانی است که مبتنی بر تحلیل همه‌ی تبادلهای میان دو یا چند شخص بر اساس حالات به طور مشخص تعریف شده‌ی من در تعداد محدود می‌باشد. تحلیل رفتار متقابل همچنین نظریه‌ای برای ارتباطات فراهم می‌آورد، که می‌تواند برای تجزیه و تحلیل سازمان‌ها و مدیریت نیز بکار رود (برن، ترجمه فصیح، ۱۳۹۱). پیشگامان تحلیل رفتار متقابل «ضبط شده‌های» مردم را تقسیم‌بندی کرده‌اند. با مشاهده‌ی طرز استفاده ما از این ضبط شده‌ها، زبان ساده و جدیدی برای توصیف آنها ابداع کرده‌اند. به نظر این متخصصان، شخصیت ما از سه بخش مجزا تشکیل شده است و این سه بخش کل رفتارهای ما را پوشش می‌دهند. این سه بخش یا سه حالت ایگویی، طبق اصطلاحات تحلیل رفتار متقابل، والد، بالغ و کودک هستند. فرد ایده‌آل و باثبات کسی است که بر حسب شرایط خاص به راحتی از یک حالت خود به حالت دیگر آن جابه‌جا شود. آدم با ثبات از نظر بالغ، آدمی واقع‌بین، منطقی و مسئول است و از بازی‌هایی که برای انداختن مسئولیت و مشکلات زندگی به دوش دیگری ترتیب یافته‌اند، پرهیز می‌کند. فرد باثبات از نظر والد، فردی دلسوز و با فرهنگ است که سنت‌های با ارزش گذشته را حفظ می‌کند. فرد باثبات از نظر کودک، خودانگیخته، شاد و شوخ‌طبع است (پروچسکا، ترجمه سیدمحمدی، ۱۳۸۶).

سبک‌های فرزند پروری^۱ ترکیب‌هایی از رفتارهای والدین است که در موقعیت‌های گسترده‌ای روی می‌دهند و جو فرزندپروری با دوامی را پدید می‌آورند. هر خانواده‌ای شیوه‌ای خاص را در تربیت فردی و اجتماعی فرزندان خویش به کار می‌گیرد. این شیوه‌ها که شیوه‌های فرزندپروری نامیده می‌شوند که متأثر از عوامل مختلف از جمله عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و ... می‌باشد (هاردی و جادیک^۲، ۲۰۰۸).

^۱ Child Rearing Style

^۲ Hardy & Jaedicke

دلزدگی زناشویی به علت مجموع‌های از توقعات غیرمنطقی و غیرواقع بینانه، گذار از هیجانات، بی‌دقت و بی‌توجه بودن زوجین نسبت به هم و نیازهای یکدیگر، بیان نکردن احساسات و نیازها به یکدیگر و فراز و نشیب‌های زندگی بروز می‌کند. دلزدگی از عشق روند تدریجی داشته و به ندرت به طور ناگهانی بروز می‌کند (پاینز، نل و همرا، ۲۰۱۱).

هدف از تالیف کتاب حاضر بررسی تأثیر خودشناسی به شیوه تحلیل رفتار متقابل بر سبک‌های فرزندپروری و دلزدگی زناشویی والدین بود. این پژوهش در دسته پژوهش‌های نیمه تجربی قرار گرفته است. تحقیق شامل دو گروه آزمایش و گروه گواه و همچنین دو مرحله پیش آزمون پس آزمون بود. متغیر مستقل خودشناسی به شیوه تحلیل رفتار متقابل است که فقط در گروه آزمایش اعمال می‌شود و تأثیر آن بر نمرات پس آزمون گروه آزمایش نسبت به گروه گواه مورد مقایسه قرار می‌گیرد.

جامعه آماری کتاب حاضر شامل زوج‌های شهر کاشان است که دلزدگی زناشویی بالایی دارند. حجم نمونه ۳۰ نفر (۱۵ نفر گواه و ۱۵ نفر آزمایش) که با استفاده از شیوه نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد. در پژوهش خودشناسی به روش تحلیل متقابل شامل آموزش گروهی تحلیل ارتباط متقابل که عبارت بود از دوره‌هایی مشتمل بر ۸ جلسه ۹۰ دقیقه‌ای (هر هفته ۱ جلسه) با برنامه از پیش تعیین شده در قالب اصول و مفاهیم اساسی نظریه تبادلی برنامه‌ریزی شده بود. به منظور جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز، از پرسشنامه دلزدگی زناشویی پاینز و شیوه‌های فرزند پروری بامریند استفاده شد.

نتایج نشان داد خودشناسی به شیوه تحلیل رفتار متقابل در بهبود و افزایش سبک فرزندپروری اقتدارگرا و کاهش سبک‌های فرزندپروری سهل‌گیرانه و استبدادی و دلزدگی زناشویی والدین مؤثر بوده است. خودشناسی به شیوه تحلیل رفتار متقابل در کاهش هر سه مؤلفه دلزدگی زناشویی (خستگی جسمی، روانی و عاطفی) مؤثر بوده است ($p < 0/01$). پیشنهاد می‌شود کلاس‌های آموزشی خودشناسی به شیوه تحلیل رفتار متقابل در مراکز مشاوره ازدواج برای عملی کردن و سهولت دسترسی آسان به برنامه‌های آموزش خودشناسی، برای استفاده زوجین صورت پذیرد.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: شخصیت

فصل سوم: خودشناسی

فصل چهارم: تحلیل رفتار متقابل

فصل پنجم: خانواده

فصل ششم: سبک‌های فرزند پروری

فصل هفتم: دلزدگی زناشویی

فصل هشتم: عوامل اثرگذار دلزدگی زناشویی

فصل نهم: مروری بر تحقیقات انجام شده

فصل دهم: مطالعه موردی

فصل یازدهم: یافته‌ها

فصل دوازدهم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب بنده را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

سمیه پورواحدی

بهار ۱۴۰۰

Parenting Styles and Marital Boredom

Somayeh Pourvahadi

فرد ایده‌آل و باثبات کسی است که بر حسب شرایط خاص به راحتی از یک حالت خود به حالت دیگر آن جابه جا شود. آدم با ثبات از نظر بالغ، آدمی واقع‌بین، منطقی و مسئول است و از بازی‌هایی که برای انداختن مسئولیت و مشکلات زندگی به دوش دیگری ترتیب یافته‌اند، پرهیز می‌کند. فرد باثبات از نظر والد، فردی دلسوز و با فرهنگ است که سنت‌های با ارزش گذشته را حفظ می‌کند. فرد باثبات از نظر کودک، خودانگیزه، شاد و شوخ‌طبع است.

سبک‌های فرزند پروری ترکیب‌هایی از رفتارهای والدین است که در موقعیت‌های گسترده‌ای روی می‌دهند و جو فرزندپروری با دوامی را پدید می‌آورند. هر خانواده‌های شیوه‌های خاص را در تربیت فردی و اجتماعی فرزندان خویش به کار می‌گیرد. این شیوه‌ها که شیوه‌های فرزندپروری نامیده می‌شوند که متأثر از عوامل مختلف از جمله عوامل فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و ... می‌باشد.

دلزدگی زناشویی به علت مجموع‌های از توقعات غیرمنطقی و غیرواقع بینانه، گذار از هیجانات، بی‌دقت و بی‌توجه بودن زوجین نسبت به هم و نیازهای یکدیگر، بیان نکردن احساسات و نیازها به یکدیگر و فراز و نشیب‌های زندگی بروز می‌کند. دلزدگی از عشق روند تدریجی داشته و به ندرت به طور ناگهانی بروز می‌کند.

